

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
GİRİŞ	9

I. BÖLÜM

KÜLTÜR, EDEBİYAT VE YAZILI MEDYA

A. Türkiye’de Yazılı Kültürü Hazırlayan Temel Dinamikler.....	21
a. Matbaacılık.....	21
b. Kâğıt Üretimi ve Kâğıt Piyasası.....	34
c. Kitap Piyasası.....	38
d. Kütüphanecilik.....	42
e. Sözlü Kültür-Yazılı Kültür Dönüşümü.....	46
B. Kültür, Edebiyat ve Yazılı Medya.....	49
a. Yazılı Medya ile Edebiyat, Tenkit ve Batı Tarzı Tiyatro.....	49
b. Mizah Basını ve Mizah Edebiyatı.....	73
c. Yazılı Medya ve Çeviri Edebiyatı.....	80
d. Sözlü Edebiyat Geleneği, Basın Dili ve Fıkra Yazarlığı.....	86
e. Sözlü Kültür Tiyatrosu Geleneği ve Yazılı Medya.....	102
f. Yazılı Medya ve Çizgi Öykü/Roman.....	112
g. Kültür, Edebiyat ve Magazin Basını.....	124
h. Kültür Ekonomisi Kapsamında Yazılı Medya ve Edebiyat İlişkisi.....	125
i. Medya Eğitimi ve Türk Edebiyatı.....	157
j. Yazılı Medya Bağlamında Kültür, Edebiyat ve Siyaset İlişkisi.....	160

II. BÖLÜM

KÜLTÜR, EDEBİYAT VE RADYO

A. Türkiye’de Radyo Yayıncılığının Gelişimi.....	165
B. Kültür, Edebiyat ve Radyo.....	169
a. Sözlü/Yazılı Edebiyat Geleneği ve Radyo.....	169
b. Sözlü Kültür Müziği, Âşıklık Geleneği ve Radyo.....	181
c. Kentli Sözlü Kültür Tiyatrosu ve Radyo.....	211

III. BÖLÜM KÜLTÜR, EDEBİYAT VE SİNEMA

A. Türkiye’de Sinemanın Gelişimi	215
B. Kültür, Edebiyat ve Sinema	216
a. Sözlü/Yazılı Edebiyat Gelenekleri ve Sinema.....	216
b. Kültür, Edebiyat/Çizgi Roman ve Fantastik Sinema.....	248
c. Tiyatro ve Sinema.....	263

IV. BÖLÜM KÜLTÜR, EDEBİYAT VE TELEVİZYON

A. Türkiye’de Televizyon Yayıncılığının Gelişimi	281
B. Kültür, Edebiyat ve Televizyon	285
a. Sözlü/Yazılı Edebiyat Gelenekleri ve Televizyon.....	285
b. Tiyatro ve Televizyon.....	306
c. Âşıklık Geleneği ve Televizyon/Medya.....	322
d. UNESCO Sözleşme ve Yaklaşımları Kapsamında Kültür, Edebiyat ve Televizyon/Medya İlişkisi.....	382

V. BÖLÜM KÜLTÜR, EDEBİYAT VE İNTERNET

A. Türkiye’de İnternetin Gelişimi	387
B. Kültür, Edebiyat ve İnternet	389
a. Sözlü/Yazılı Edebiyat Gelenekleri ve İnternet.....	389
b. Sözlü Kültür Tiyatrosu Gelenekleri ve İnternet.....	410
c. Mizah ve İnternet.....	416
SONUÇ	427
KAYNAKLAR	429

ÖNSÖZ

Karşılaştırmalı kültür bilimi kapsamında hazırlanan bu eser, Türk kültürü ve edebiyatı ile medya arasındaki köklü ve çok yönlü ilişkileri çözümlenmeyi amaçlamaktadır. Bu ilişki, değişik boyutlardan ve geniş kapsamlı bilimsel araştırmalarla değerlendirilecek bir konudur. Dolayısıyla bu eserin sözü edilen bağlantının önemini vurgulayan çeşitli yönlerini belirleyen, açıklayan, yorumlayan “giriş” niteliğinde bir çözümlenme denemesi olarak değerlendirilmesinde yarar vardır.

Bu kitap giriş dışında, beş bölümden meydana gelmektedir. Giriş bölümünde, genel anlamda kültür, edebiyat ve medya ilişkisinin önemini ve içeriğini açıklayan bazı değerlendirmelerde bulunmaktadır. Birinci bölümde Türkiye’deki yazılı-sözlü kültür dönüşümleri, yazılı kültürü hazırlayan temel olgular ile Türk edebiyatı ile yazılı medya arasındaki bağlantılar değerlendirilmektedir. Türkiye bağlamında kültür, edebiyat ve yazılı medya ilişkilerinin çözümlenmesinde “yazılı/sözlü edebiyat gelenekleri, mizah basını ve edebiyatı, tenkit, tiyatro, çeviri edebiyatı, fıkra yazarlığı, çizgi roman, magazin basını, kültür ekonomisi ve politika” gibi alanlar temel alınmaktadır. İkinci bölüm, Türk kültürü ve edebiyatı ile radyo yayıncılığı arasındaki bağlantıların incelenmesine ayrılmaktadır. Bu bölümde Türkiye’deki radyo yayıncılığının gelişimi kısaca açıklandıktan sonra, yazılı/sözlü edebiyat gelenekleri, sözlü kültür ve âşık edebiyatı, halk tiyatrosu ile radyo yayıncılığı arasındaki ilişkiler çözümlenmektedir. Üçüncü bölümde, Türkiye’deki kültür, edebiyat ve sinema arasındaki çok yönlü ilişkiler, bazı yerli ve yabancı yönetmenlerin de görüşlerinden yararlanılarak incelenmektedir. Özellikle yazılı/sözlü edebiyat ve tiyatro gelenekleri ile sinema sanatı, çizgi romanlar ile fantastik Yeşilçam sineması arasındaki bağlantılar, örneklerle açıklanmakta ve yorumlanmaktadır. Dördüncü bölümde kültür, edebiyat ve televizyon yayınları değerlendirilmektedir. Sözlü/

yazılı edebiyat gelenekleri, tiyatro, âşıklık geleneği, UNESCO'nun bazı sözleşme ve yaklaşımları kapsamında televizyonun, yaşamı, kültürü ve edebiyatı dönüştürücü dinamik olarak belirginleşmesinin karşılaştırmalı bilimsel yöntemlerle araştırılması, temel çıkış noktalarını oluşturmuştur. Eserin beşinci ve son bölümünde, sanal dünyada Türk kültürünün ve edebiyatının durumu belirlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Sanal ağlar ağındaki Türk insanının yaratıcılığı ve etkinliği, diğer sözlü ve yazılı kültür gelenekleriyle sanal mizah alanı esas alınarak ortaya konulmaktadır.

Yukarıda bölümler halinde açıklanan bağlantıların, müstakil bilimsel araştırma ve faaliyetlerle ele alınması, bu eserin istendik beklentileri arasındadır. Kapsam ve diğer sınırlamalar nedeniyle eserdeki bazı konulara değinilmeye yetinilmektedir. Bu durum, ilgili konuların önemsizliğinden kaynaklanmamaktadır. Bununla birlikte "fıkra yazarlığı, sanal mizah, âşıklık geleneği" gibi bazı konular ise, örnek çözümleme modelleri ortaya konulmak amacıyla müstakil alt bölümler halinde incelenmektedir. Bazen de kültür, edebiyat ve medya arasındaki bağlantıların sürekliliği, çok türlülüğü, karmaşıklığı ve iç içe geçmişliği nedeniyle, kitabın çeşitli bölümlerinde, binçli olarak yineleme ve hatırlatmalar yapılmıştır. Sonuç olarak bu eserde bilimin özgünlük tutkunu yaratıcılar tarafından geliştirilebileceğine olan inanç, aktarılmaya ve içselleştirilmeye çalışılmaktadır.

Bu eserin ortaya çıkmasında başta değerli eseriyle yol gösteren Prof. Dr. Gürsel Aytaç olmak üzere, özgün yayınlarıyla alana katkıda bulunan bütün bilim insanlarına, değişimin ve gelişimin öncüleri medya mensuplarına, yetkin seminer çalışmalarıyla yeni veri ve bakış açıları ortaya koyan öğrencilerime, yetişmemde katkıları bulunan bütün hocalarıma, özenli düzeltmeleri için sevgili öğrencim Sunay'a, kitabın yayımlanmasını sağlayan Grafiker Yayıncılık'a, emekleriyle var olduğum, her türlü övgüye değer Annem, Babam ve Ağabeyim'e, destek ve sıcacık sevgilerini hiçbir zaman esirgemyen yaşam ve esin kaynaklarım, Ecem ve İdil ile sevgili eşim Fatoş'a teşekkür ederim.

Prof. Dr. Nebi Özdemir
Ankara, Aralık 2012